

PATVIRTINTA

Rokiškio „Romuvos“ gimnazijos direktoriaus
2025 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. V-172

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO ROKIŠKIO „ROMUVOS“ GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos įgyvendinimo Rokiškio „Romuvos“ gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato gimnazijos lygmens prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui gimnazijoje.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos įstatymu.

3. Aprašo paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškom aplinką.

4. Aprašas parengtas vadovaujantis šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias pareigų;

4.4. gimnazijos bendruomenės nariai – mokiniai, administracijos atstovai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai) ir kiti darbuotojai – su gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo aprašu supažindinami šiais būdais:

- mokiniai – klasių valandėlių metu;
- tėvai (globėjai, rūpintojai) – siunčiant Aprašą per elektroninį dienyną „TAMO“ arba klasių susirinkimuose;

- pedagogai – per darbo el. paštą arba el. dienyną „TAMO“;

- kiti darbuotojai – per el. paštą.

5. Tvarkos apraše naudojamos sąvokos:

5.1. **Prevencija** Apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnus. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

5.2. **Prevencijos tikslas** – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiama, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami.

5.3. **Smurtas** prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai. Yra šios smurto formos:

5.3.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti reputaciją ar orumą, įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą.

5.3.2. Patyčios gali būti **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.3.2.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujam, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.3.2.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.3.2.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.3.2.4. **kibernetinės patyčios**: skaudinančių arba gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, asmens tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą, pažeminti ir kt.

5.3. Patyčių dalyviai:

5.3.1. **patyčias patiriantis vaikas** - mokinys, iš kurio tyčiojamasi;

5.3.2. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.3.3. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, pagalbos mokiniui specialistas ar nepedagoginis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

5.3.4. **patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.4. **Patyčių intervencija** - gimnazijos direktoriaus, pavaduotojų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta:

6.1. mokinių prieš mokinius;

6.2. darbuotojų prieš mokinius;

6.3. mokinių prieš darbuotojus;

6.4. darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

6.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

7. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. **Gimnazijos direktorius** patvirtina įsakymu smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos aprašą, atsako už Aprašo įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

10. **Gimnazijos direktoriaus pavaduotojas ugdymui**, vadovaujantis Vaiko gerovės komisijai (toliau VGK), yra atsakingas už Aprašo parengimą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

11. Aprašo įgyvendinimą koordinuoja **gimnazijos VGK**, kuri kasmet:

11.1. inicijuoja ir koordinuoja informacijos apie ugdymosi aplinkos saugumą rinkimą ir rezultatų apibendrinimą;

11.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų, socialinių pedagogų ar direktoriaus pavaduotojų ugdymui dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir identifikuoja aktualias problemas;

11.3. vadovaujantis atliktos analizės duomenimis, rengia, įtraukdama bendruomenės narius, patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

11.4. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

11.6. individualiai dirba su smurto ir patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys arba kai į juos kreipiasi klasės vadovas, išnaudojęs numatytas pagalbos priemones;

11.7. atlieka kitus Apraše numatytus veiksmus.

12. **Klasės vadovai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

12.1. kuria psichologiškai saugų klasės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje ir aptaria ją su mokiniais;

12.2. klasės valandėlių metu aptaria su mokiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

12.3. kiekvieno tėvų susirinkimo metu aptaria klasės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

12.4. išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, informuoja VGK atsakingus narius apie taikytų prevencijos priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

13. **Švietimo pagalbos specialistai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

13.1. specialusis pedagogas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją gimnazijos darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių prevencijos tikslais;

13.2. socialinis pedagogas teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, dalykų mokytojams, vykdo teisinį mokinių švietimą;

13.3. psichologas atlieka tyrimus, identifikuojant problemas pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimo, teikia pasiūlymus ugdymosi aplinkai gerinti (VGK, direktoriui) teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, dalykų mokytojams, teikia (pagal poreikį) individualią pagalbą visiems bendruomenės nariams;

13.4. švietimo pagalbos specialistai vykdo prevencines programas gimnazijos bendruomenei;

13.5. atlieka kitus Apraše numatytus veiksmus.

14. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas integruojant į ugdymo turinį, neformalųjį švietimą, klasės vadovo veiklas, įgyvendinant prevencines programas (bent 1-2 kartus per metus).

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA

15. **Bet kuris gimnazijos darbuotojas**, įtaręs ar pastebėjęs žodines, fizines ar netiesiogines patyčias:

15.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

15.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi ar yra įtariamas tyčiojimusi, gimnazijos nuostatas ir mokinio elgesio taisykles;

15.3. raštu informuoja patyrusio patyčias mokinio klasės vadovą apie įtariamas ar įvykusias patyčias (pranešimo apie patyčias forma, 1 priedas);

15.4. esant grėsmei mokinio sveikatai ar gyvybei, nedelsiant kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ir/ar mokyklos darbuotojus) ir/ar institucijas (pvz.: policiją, visuomenės sveikatos specialistą ir kt.).

16. **Bet kuris gimnazijos darbuotojas**, įtaręs ar pastebėjęs patyčias kibernetinėje erdvėje arba gavęs apie jas pranešimą:

16.1. esant galimybei išsaugo vykstančių patyčių kibernetinėje erdvėje įrodymus ir nedelsdamas imasi reikiamų priemonių patyčioms kibernetinėje erdvėje sustabdyti;

16.2. įvertina grėsmę mokiniui ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus/rūpintojus) ir/ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (policiją);

16.3. pagal galimybes surenka informaciją apie besityčiojančių asmenų tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

16.4. informuoja patyčias patyrusio mokinio klasės vadovą apie patyčias kibernetinėje erdvėje (pranešimo apie patyčias forma, 1 priedas) ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

16.5. turi teisę apie patyčias kibernetinėje erdvėje pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

17. **Mokinys**, patyręs patyčias arba jas pastebėjęs, nedelsdamas praneša klasės vadovui, socialiniam pedagogui, jiems nesant praneša administracijai, psichologui arba bet kuriam mokytojui.

18. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)**, sužinoję apie patyčias ar pastebėję patyčių atvejį:

18.1. nedelsdami raštu (trumpąja SMS žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) arba žodžiu informuoja klasės vadovą;

18.2. jei besityčiojantis asmuo yra gimnazijos darbuotojas, nedelsdami raštu (trumpąja SMS žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) arba žodžiu informuoja gimnazijos direktorių (direktoriaus pavaduotoją ugdymui);

18.3. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti klasės vadovui, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

19. **Klasės vadovas**, gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusias patyčias:

19.1. patikrina gautą informaciją, nustatęs, kad tai patyčių atvejis, užpildo tarnybinio pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr.1), aiškinasi jo aplinkybes;

19.2. bendradarbiaudamas su kitų patyčių situacijos dalyvių klasės vadovais, socialiniu pedagogu, psichologu organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

19.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

19.4. nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniais patyčių atvejais, kreipiasi į atsakingus Vaiko gerovės komisijos narius.

20. **Vaiko gerovės komisijos nariai** užregistruoja smurto ar patyčių atvejį (VGK sekretorė) ir įvertinę turimą informaciją:

20.1. kviečia Vaiko gerovės komisijos posėdį;

20.2. numato intervencijos veiksmų planą, supažindina patyčias patyrusį ir jas vykdytį mokinį, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis;

20.3. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

20.4. vykdo veiksmų plane numatytas priemones, stebi, analizuoja, organizuoja posėdžius situacijos pakartotiniam įvertinimui, esant poreikiui koreguoja priemonių planą;

20.5. jei priemonių plane numatytos veiklos yra neefektyvios, kreipiasi į Rokiškio rajono savivaldybės administracijos VGK arba į policiją.

21. Mokiniui arba kitam gimnazijos bendruomenės nariui pasityčiojus iš gimnazijos darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, arba patyręs patyčias darbuotojas informuoja gimnazijos direktorių, kuris imasi gimnazijos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

22. Gimnazijos darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, mokinys arba jo tėvai (globėjai, rūpintojai) arba kitas asmuo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, informuoja gimnazijos direktorių raštu, direktorius imasi gimnazijos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

24. Su gimnazijos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai kiekvieną mokslo metų pirmąją savaitę. Tėvai su šia tvarka supažindinami per elektroninį dienyną. Tvarka skelbiama gimnazijos svetainėje <http://rrg.lt/romuva/>.
